

## بررسی وضعیت منطقه ویژه اقتصادی شیراز (توانمندیها، امکانات و مستندات)

الیزابت سلطانی شیرازی\*

برنامه‌ریزی برای رسیدن به توسعه پایدار در راستای استقلال اقتصادی و اجتماعی برای کشور ضروری به نظر می‌رسد. در این میان انتخاب راهبردی مناسب برای به کارگیری ظرفیتهای و استعدادهای درونی جامعه با توجه به ساختار اقتصادی اهمیت خاصی دارد. ایجاد مناطق ویژه اقتصادی شاید یکی از راهکارهایی باشد که در راستای افزایش صادرات غیرنفتی و کاهش وابستگی به درآمدهای حاصل از صدور نفت خام مؤثر است زیرا بر پایه اهدافی نظیر جذب سرمایه خارجی، انتقال فن‌آوری و ایجاد اشتغال، رونق اقتصادی، تقویت صنایع داخلی، پیشرفت فن‌آوری، جهش صادراتی و افزایش رفاه اقتصادی شکل می‌گیرد. با وجود اینکه یک دهه از شکل‌گیری منطقه ویژه اقتصادی شیراز می‌گذرد، رونق مضاعف و شتاب در تولید و رشد صنعتی و اقتصادی منطقه ویژه اقتصادی شیراز به ایجاد صنایع سلولزی، فلزی، غذایی و شیمیایی بستگی دارد که به‌طور قطع با استقرار این صنایع در کنار صنایع مرتبط با برق و الکترونیک، رونق اقتصادی در این منطقه سرعت خواهد گرفت و مسیر توسعه را طی خواهد کرد.

### ۱. مقدمه

رفتار اقتصادی انسانها همواره سازوکارهای خاصی را در راستای استفاده از کالا و خدمات در درون یک اقتصاد ایجاد می‌کند. رفتار مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان کالاها و خدمات در صحنه بازار شرایطی را به وجود می‌آورد که میزان عرضه و تقاضا و قیمت هر کالا را مشخص می‌کند. در مورد صادرات و واردات کالاها نیز همین امر صادق است به طوری که رفتار تمام فعالان اقتصادی در نهایت به تقاضای افراد جامعه برای کالاهای داخلی و خارجی منتهی می‌شود. کنترل واردات و افزایش صادرات رمز پیشرفت یک دولت موفق است.

\* کارشناس ارشد اقتصاد - کارشناس مطالعات اقتصادی سازمان امور اقتصادی و دارایی استان فارس

یکی از اهداف مهمی که در برنامه‌های توسعه دولت جمهوری اسلامی به آن پرداخته شده توسعه صادرات، به‌ویژه صادرات غیرنفتی و کاهش وابستگی به درآمدهای حاصل از صدور نفت خام و اتخاذ سیاست‌های مناسب برای توسعه آن است و شاید ایجاد مناطق ویژه اقتصادی یکی از راهکارهایی باشد که امکان رسیدن به این هدف را میسر می‌کند.

شناخت، برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر این مناطق از نظر کارایی در دو حوزه جذب سرمایه‌گذاری خارجی و ایجاد اشتغال امری مهم به نظر می‌رسد. در این مناطق کاهش یا حذف حقوق و عوارض گمرکی صادرات و واردات، راه را برای تجارت آزاد و موفق هموار می‌کند. در مقابل، استفاده از منابع ارزی حاصل از صادرات در این مناطق به عنوان جایگزینی برای کمبود پس‌انداز ملی، ایجاد اشتغال، دستیابی به فن‌آورهای نوین و جذب سرمایه‌گذاران خارجی و شرکتهای فراملیتی، سبب پیشبرد اهداف اقتصادی خواهد شد.

نظر به اینکه تولید، استقرار صنایع و در پی آن ایجاد اشتغال، به پشتوانه سرمایه‌گذاری در این مناطق آغاز شده و استمرار می‌یابد و با توجه به اتکاء ساختار صادراتی کشور به نفت و نبود امکان تداوم این رویه در آینده از نظر پایان‌پذیر بودن این منبع و ضرورت دستیابی به منابع سرمایه‌ای به منظور رشد اقتصادی و توسعه کشور، ایجاد مناطق ویژه اقتصادی و توسعه آنها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. با توجه به اهمیت مطالب مطرح شده در این مقاله به بررسی عملکرد منطقه ویژه اقتصادی شیراز پرداخته شده و توانمندیها و مزایای استقرار آن بیان می‌شود.

## ۲. تعاریف و مفاهیم

به منظور پشتیبانی از فعالیتهای اقتصادی، برقراری ارتباط تجاری-بین‌المللی، تحرک در اقتصاد منطقه‌ای و تولید و پردازش کالا، انتقال فن‌آوری، صادرات غیرنفتی، ایجاد اشتغال مولد، جلب و تشویق سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، صادرات مجدد، عبور خارجی (ترانزیت) و انتقال کالا (ترانشیپ)، به دولت اجازه داده شده تا در شهرستانهایی که استعداد و توان لازم برای تحقق اهداف یاد شده را دارند مناطقی با عنوان منطقه ویژه اقتصادی ایجاد شود.

تعاریف زیادی از منطقه ویژه اقتصادی ارائه شده که عبارت‌اند از:

- مناطق ویژه به مناطقی گفته می‌شود که سرمایه‌گذاران در آن اجازه سرمایه‌گذاری را تا حدودی دارند که از نظر گمرکی خنثی بوده و می‌توانند کالاهای خود را از کشور خارج یا به آن وارد کنند. هدف از تأسیس این مناطق آن است که سرمایه‌گذاران بتوانند بدون پرداخت مالیات و هزینه‌های سنگین در این مناطق به امر تولید بپردازند.

### ۳۹ بررسی وضعیت منطقه ویژه اقتصادی شیراز ...

- یونیدو<sup>۱</sup> این مناطق را وسیله‌ای برای تشویق توسعه صنعتی، با هدف صدور کالاهای صنعتی می‌داند.
- آنکتاد<sup>۲</sup> معتقد است که ساختار فعلی تجارت جهانی به زیان کشورهای توسعه نیافته است و یکی از ابزارهایی که می‌تواند موجب دگرگونی در این ساختار شود، تأسیس مناطق ویژه است.
- سازمان تجارت جهانی<sup>۳</sup> مناطق ویژه را ابزاری برای گسترش تجارت بین‌المللی و یاری دهنده توسعه می‌داند.
- بانک جهانی (بانک بین‌المللی ترمیم و توسعه)<sup>۴</sup> در سالهای اخیر چنین اعتقادی داشته که سرمایه‌گذاری انجام شده در این مناطق باید هماهنگ با بازده آن باشد.
- دفتر بین‌المللی کار ضمن تأکید بر محترم شمردن نیروی کار در این مناطق، در مجموع آن را از نظر اشتغال‌زایی و کاهش بیکاری مثبت ارزیابی کرده است.
- طبق تحقیقات انجام شده مهم‌ترین عواملی که در روند توسعه و پیشرفت این مناطق مشکل ایجاد می‌کنند به این شرح است:
  - مکان‌یابی نادرست،
  - فضای نامناسب برای جذب سرمایه خارجی،
  - کمبود نیروی کار آموزش دیده و بازده اندک نیروی انسانی،
  - هزینه تأسیسات زیربنایی و سرمایه‌گذاری بی‌مورد،
  - کمبود امکانات مالی و نقدینگی،
  - کمبود ارتباطات و ضعف خدمات‌دهی و خدمات‌رسانی.
- البته رعایت تشریفات اضافی گمرکی، ارزی، اداری و سایر ضوابط و مقررات دست و پاگیر را نیز می‌توان به این موارد اضافه کرد.
- ایجاد مناطق ویژه را نباید تنها عامل برای دستیابی به توسعه ملی تلقی کرد، ولی ایجاد این مناطق حداقل به عنوان ابزار آزمایشی تا حدودی توانسته برای رفع موانع ضد توسعه‌ای به کار گرفته شود و دانش و مهارت‌های جدید قابل توجهی از طریق این مناطق کسب شود. با ورود فن‌آوری، مدیریت و سرمایه به داخل کشور و استان، عوامل تولید داخلی با این عوامل تلفیق شده و سبب حرکت در مسیر توسعه و همسویی با اقتصاد جهانی می‌شود. نقش اصلی ایجاد این مناطق برای کشوری مثل کشور ما تغییر تفکر اقتصادی و همسویی با اقتصاد جهانی است.

1. UNIDO

2. UNCTAD

3. WTO

4. International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)

اصطلاح دیگری که به جای منطقه ویژه به کار می‌رود منطقه پردازش صادرات<sup>۵</sup> است. فلسفه رواج این اصطلاح ناشی از تغییر در استراتژی توسعه صنعتی به صورت جایگزینی صادرات به جای واردات است که زمینه‌ای برای فراهم کردن شرایط مناسب در راستای افزایش تولید و صدور کالاهای صنعتی از طریق راه‌یابی به بازارهای جهانی بر اساس اصول رقابت آزاد می‌باشد.

در مورد صدور و ورود کالا به این مناطق باید بیان کرد که مبادلات بازرگانی این مناطق با خارج از کشور یا با سایر مناطق ویژه اقتصادی و مناطق آزاد تجاری - صنعتی پس از ثبت در گمرک از حقوق گمرکی، سود بازرگانی و تمام عوارض ورود و صدور با هر عنوان معاف بوده و مشمول محدودیتها و ممنوعیتهای مقررات واردات و صادرات به استثنای محدودیتها و ممنوعیتهای قانونی نمی‌شود. به عبارت دیگر می‌توان گفت:

- واردات کالاهای تولید شده در این مناطق به داخل کشور بدون هر گونه محدودیتی مجاز اعلام شده است.

- واردات کالاهای تولید شده در مناطق ویژه به نقاط تجاری دیگر بنا به تشخیص و تصویب سازمان هر منطقه از پرداخت عوارض گمرکی به صورت کلی و جزئی معاف است.

- ورود هر گونه کالا به داخل منطقه بدون تشریفات گمرکی مانند ثبت سفارش و بازرگانی امکان‌پذیر است.

- صدور کالا از این مناطق بدون هیچ گونه تشریفات انجام خواهد شد.

- محدودیت زمانی برای نگهداری کالا در انبارهای عمومی و اختصاصی منطقه به شرط تمدید، وجود نداشته و کالا متروکه اعلام نخواهد شد.

### ۳. معرفی منطقه ویژه اقتصادی شیراز

منطقه ویژه برق و الکترونیک شیراز در فاصله ۱۵ کیلومتری جنوب شرق شهر شیراز قرار دارد که در تاریخ ۱۳۷۵/۱۲/۲۵ بر مبنای تبصره ۲۰ قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران تأسیس شده و تأسیسات گمرکی، انبار نگهداری و تأسیسات زیر بنایی در آن به بهره‌برداری رسیده و پس از سفر مقام ریاست جمهوری در اردیبهشت ماه ۱۳۸۶ به‌طور رسمی به منطقه ویژه اقتصادی تغییر نام داده است. درحالی‌که بیش از ۱۰ سال از مراحل اجرایی و راه اندازی این منطقه می‌گذرد، تاکنون نه واحد فعال اقتصادی - صنعتی در این منطقه فعال شده است. این منطقه به وسعت

---

1. Export Processing Zone

#### ۴۱ بررسی وضعیت منطقه ویژه اقتصادی شیراز ...

هزار هکتار در سه فاز اجرایی طراحی شده و قرار است مرکز صادرات و واردات محصولات صنعتی و اقتصادی باشد.

مساحت فاز یک منطقه ویژه اقتصادی شیراز ۱۳۰ هکتار است که به متقاضیان واگذار شده و به صورت عملیاتی است و افرادی که در این فاز زمین دریافت کرده‌اند تا دو سال فرصت دارند تا واحد اقتصادی خود را تکمیل و راه‌اندازی کنند. وسعت زمین در فاز دو، ۱۷۰ هکتار است که در مرحله ساخت و ساز زیرسازی و فروش زمین قرار دارد. قیمت زمین در این منطقه متری ۴۰۰ هزار ریال است. این منطقه تاکنون مراحل آماده‌سازی زمین و احداث زیرساختها را می‌گذرانده و طی پنج سال گذشته شرایط تقریباً مناسب برای استقرار صنایع در آن آماده بوده است. طی این سالها تقریباً ۳۰ طرح عمرانی و آماده‌سازی نظیر احداث شبکه‌های آب، برق، فاضلاب، مخبرات و احداث شبکه فیبر نوری و اجرای طرحهای خیابان‌کشی و آسفالت معابر و سایر طرحهای عمرانی و آماده‌سازی در منطقه ویژه اقتصادی شیراز انجام شده و پیش‌بینی می‌شود طی سالهای آینده ۱۷۰ واحد اقتصادی در فاز یک این منطقه راه‌اندازی شود. در این منطقه علاوه بر ۱۳ واحد اقتصادی فعال، ۱۳ واحد نیز در حال آماده‌سازی و استقرار است که به زودی فعالیت خود را آغاز خواهند کرد.

لازم به یادآوری است که آمار اشتغال در این منطقه ۱۲۰۰ نفر است. از آنجا که تولید و صادرات در منطقه ویژه اقتصادی شیراز دارای ارزش افزوده است، بسیاری از کشورهای خارجی و تولیدکنندگان ترجیح می‌دهند محصولات خود را در مناطقی شبیه به این مناطق، تولید و صادر کنند و از تسهیلات آن بهره‌گیرند.

رونق مضاعف و شتاب در تولید و رشد صنعتی و اقتصادی منطقه ویژه اقتصادی شیراز منوط به ایجاد صنایع سلولزی، فلزی، غذایی و شیمیایی است که به‌طور قطع با استقرار این صنایع در کنار صنایع مرتبط با برق و الکترونیک، رونق اقتصادی در این منطقه شتاب خواهد گرفت.

میزان صادرات از تولیدات این منطقه در ۹ ماهه اول سال ۱۳۸۵ حدود ۲۶۰ میلیارد ریال بوده که مقصد آن کشورهای افغانستان، سوریه و امارات است. مسئله مهم این است که درآمد این منطقه از فروش زمین و استقرار صنایع در آن است و این میزان کفاف انجام طرحهای توسعه‌ای در آنجا را نمی‌دهد، بنابراین نیاز به کمک و مساعدت دولت برای توسعه زیرساختها در فازهای دوم و سوم احساس می‌شود.

به‌طور خلاصه هزینه تخلیه، بارگیری و هزینه جابجایی کالا در منطقه ویژه اقتصادی شیراز به این شرح است:

**جدول ۱. هزینه تخلیه، بارگیری، صفافی و استریپ کالا**  
(نوخ مصوب سال ۱۳۸۶) (یک کانتینر/ریال)

شرح	کانتینرهای ۲۰ فوت	کانتینرهای ۴۰ فوت
تخلیه	۱۲۰۰۰۰	۱۵۰۰۰۰
بارگیری	۱۵۰۰۰۰	۱۸۰۰۰۰
استریپ	۵۸۰۰۰۰	۶۸۰۰۰۰

مأخذ: گمرک منطقه ویژه اقتصادی شیراز

**جدول ۲. هزینه‌های محموله‌های غیر کانتینری** (تن/ریال)

شرح	پالت	غیر پالت
تخلیه	۹۰۰۰	۱۱۰۰۰
بارگیری	۹۰۰۰	۱۱۰۰۰
صفافی	۱۸۰۰	۱۸۰۰

مأخذ: گمرک منطقه ویژه اقتصادی شیراز

**جدول ۳. هزینه محموله‌های فله یا غیر استاندارد** (ریال)

تخلیه و بارگیری هر کامیون: ۴۸۰۰۰۰	تخلیه و بارگیری هر تریلی: ۷۰۰۰۰۰
-----------------------------------	----------------------------------

مأخذ: گمرک منطقه ویژه اقتصادی شیراز

**جدول ۴. هزینه جایجایی کالا در محدوده انبارها**

(هر سرویس تریلر ۲۰ تنی / ریال)

عنوان	مبلغ
پالتی	۲۵۰۰۰۰
غیر پالتی	۳۰۰۰۰۰
فله	۵۵۰۰۰۰

مأخذ: گمرک منطقه ویژه اقتصادی شیراز

#### ۴. مزایای استقرار در منطقه ویژه اقتصادی شیراز

این مزایا به ترتیب عبارت‌اند از:

- نیاز نداشتن به دریافت مجوزهای رایج از اداره‌های مختلف برای فعالیتهای اقتصادی، عمرانی، ساختمانی، فرهنگی، آموزشی و خدماتی.
- مجاز بودن ثبت شرکتهای سهامی برای فعالیت در منطقه ویژه اقتصادی با مشارکت سهامدار خارجی.
- مستثنی بودن فعالیتهای تولیدی و خدماتی از شمول قانون کار و پیروی از قوانین و مقررات آزاد کشور در امر مربوط به اشتغال نیروی انسانی و روابط کار، بیمه و تأمین اجتماعی.
- معافیت تولیدکنندگان کالا و خدمات از پرداخت عوارض.
- معافیت پرداخت حقوق ورودی کالاهای تولیدی در منطقه به هنگام ورود به کشور به میزان مجموع ارزش افزوده، ارزش مواد اولیه و قطعات داخلی به کار رفته در محصول تولیدی.
- امکان صدور کالا (مازاد بر ارزش افزوده) به داخل کشور پس از پرداخت حقوق ورودی متعلقه.
- پایین بودن هزینه‌های انبارداری کالا و مواد اولیه.
- بدون مانع بودن توقف طولانی مدت انواع کالا و مواد اولیه وارد شده به منطقه و نگرانی نداشتن از متروکه شدن آنها.
- امکان ترانزیت و صادرات مجدد برای کالاهای وارد شده به منطقه با حداقل تشریفات اداری.
- صدور گواهی مبدأ توسط سازمان هر منطقه برای کالاهایی که از آن منطقه خارج می‌شوند.
- نزدیکی به فرودگاه بین‌المللی شهید آیت‌الله دستغیب و دسترسی آسان به تمامی مراکز استانهای کشور و کشورهای حاشیه خلیج فارس و اروپا به عنوان عامل تسریع حمل و نقل در امر صادرات و واردات.
- نزدیکی به جاده کمربندی جنوب شیراز و نیز جاده ترانزیتی شیراز به دو بندر بزرگ تجاری بوشهر و بندر عباس.
- نزدیکی به خطوط راه آهن پیش‌بینی شده شیراز - اصفهان و گل‌گهر - بوشهر.
- قرار داشتن این منطقه در حاشیه شهر شیراز و در کنار شهرک بزرگ صنعتی شیراز که با داشتن آب و هوای مطلوب، محلی مناسب برای نگهداری کالا، اشتغال و فعالیتهای مستمر شبانه‌روزی در چهار فصل سال است.
- عبور خطوط انتقال نیروی فشار قوی کشور از داخل این منطقه و نزدیکی به نیروگاه گازی شیراز و پست ۶۶ کیلو ولت ده نو و امکان استفاده از استقرار ۱۱ درصد از کل ایستگاههای ضعیف و قوی کشور که در استان فارس مستقر هستند.
- معافیت مالیاتی به مدت چهار تا هشت سال.

جدول ۵. برآوردهای اولیه برای آغاز سرمایه‌گذاری در منطقه ویژه اقتصادی شیراز

شرح	شاخصهای برآوردی	مساحت (متر مربع)	قیمت (هزار ریال)	قیمت کل (میلیون ریال)
ساختمان گمرک	۲۵۰۰	۲۵۰۰	۱۰۰۰	۲۵۰۰
انبار سرپوشیده	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۵۰۰	۱۰۰۰
انبار سرباز	۶۰۰۰	۶۰۰۰	۱۰۰	۶۰۰
باسکول ۶۰ تنی	-	-	۵۰۰	۵۰۰
ساختمان اداری	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۱۰۰۰	۲۰۰۰
ساختمان حراست و آتش نشانی	۱۰۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰	۵۰۰
دیوار کشی	۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	۲۰۰	۲۰۰۰
آب و برق و گاز و تلفن و جاده دسترسی	-	-	-	۲۵۰۰۰
جمع کل				۳۴۱۰۰

مأخذ: شرکت توسعه صنایع و صادرات فارس

جدول ۶. برآوردهای سرمایه‌گذاری فاز اول منطقه ویژه برق و الکترونیک شیراز (میلیون ریال)

ردیف	عملیات اجرایی	مبلغ
۱	عملیات خاکی (زیر سازی + بیس + تک لبه)	۳۰۰۰
۲	آسفالت معابر	۱۸۰۰
۳	شبکه فاضلاب	۲۵۰۰
۴	ایستگاههای پمپاژ فاضلاب	۱۰۰۰
۵	شبکه زهکش	۱۵۰۰
۶	شبکه برق داخلی	۶۰۰
۷	خط انتقال ۲۰ کیلو ولت	۴۰۰
۸	خط انتقال و پست ۶۶ کیلو ولت	۱۵۰۰۰
۹	هزینه مشاور	۳۵۰
۱۰	شبکه روشنایی	۸۰۰
۱۱	ساختمان گمرک موقت	۲۵۰
۱۲	ساختمان گمرک اصلی	۳۰۰۰
۱۳	شبکه آب	۶۰۰
۱۴	خط انتقال موقت آب	۵۰۰
۱۵	خط انتقال اصلی آب	۱۰۰۰
۱۶	مخزن آب ۵۰۰۰×۳ متر مکعب	۴۰۰۰

بررسی وضعیت منطقه ویژه اقتصادی شیراز ... ۴۵

ادامه جدول ۶

۵۰۰۰	تصفیه خانه فاضلاب	۱۷
۳۰۰	طراحی تصفیه خانه فاضلاب	۱۸
۱۰۰۰	دیوار محوطه و فنس	۱۹
۱۵۰۰	سردرب نگهدارنده و دیوار ورودی	۲۰
۲۰۰۰	ساختمان آتش نشانی و تجهیز آتش نشانی + شیرهای آتش نشانی محوطه	۲۱
۷۰۰	فضای سبز (خاک نباتی + درخت و نظایر آن)	۲۲
۱۰۰۰	محوطه سازی انبار + ترمینال (زیر سازی + آسفالت + بیس)	۲۳
۱۰۰۰	حفاری چاه + تجهیز چاه ۳ حلقه	۲۴
۱۵۰۰	مرکز اورژانس	۲۵
۳۰۰	باسکول	۲۶
۵۰۰۰	شبکه مخابرات	۲۷
۲۲۰۰	ساختمان مرکزی شرکت	۲۸
۵۷۸۰۰	جمع کل	

مأخذ: شرکت توسعه صنایع و صادرات فارس

جدول ۷. زمان بندی فاز اول منطقه ویژه اقتصادی برق و الکترونیک شیراز

مدت زمان (هفته)	شروع عملیات	شرح	ردیف
۱۸	۸۱/۱/۱	عملیات خاکی (زیرسازی، بیس، تک لبه) قرارداد منعقد با شرکت شایان فارس	۱
۲	۸۲/۴/۱	آسفالت معابر	۲
۶	۸۱/۳/۱	شبکه فاضلاب	۳
۴	۸۱/۹/۱	ایستگاههای پمپاژ فاضلاب	۴
۶	۸۱/۴/۱	شبکه زه کش	۵
۴	۸۱/۲/۱	شبکه برق داخلی	۶
۱۸	۸۱/۵/۱	خط انتقال و پست ۶۶ کیلو ولت	۷
۵	۸۱/۶/۱	شبکه روشنایی	۸
۲	۸۱/۲/۱	ساختمان گمرک موقت	۹
۱۸	۸۱/۱/۱	ساختمان گمرک اصلی	۱۰
۴	۸۱/۴/۱	شبکه آب	۱۱
۴	۸۱/۳/۱	خط انتقال موقت آب	۱۲

ادامه جدول ۷

۶	۸۱/۱۲/۱	خط انتقال اصلی آب	۱۳
۱۸	۸۱/۱۲/۱	مخزن آب ۵۰۰۰*۳ متر مکعب	۱۴
۱۸	۸۱/۱۲/۱	تصفیه خانه فاضلاب	۱۵
۴	۸۱/۸/۱	طراحی تصفیه خانه فاضلاب	۱۶
۶	۸۱/۱/۱	دیوار محوطه و فنس	۱۷
۸	۸۱/۱/۱	سردرب نگهداری و دیوار ورودی	۱۸
۸	۸۱/۱/۱	ساختمان آتش‌نشانی، تجهیز آتش‌نشانی و شیرهای آتش‌نشانی محوطه	۱۹
۳	۸۱/۱۰/۱	فضای سبز (خاک نباتی، درخت و مانند آن)	۲۰
۱۲	۸۱/۲/۱	محوطه سازی انبار + ترمینال (زیرسازی، آسفالت و بیس)	۲۱
۱۲	۸۱/۸/۱	حفاری و تجهیز سه حلقه	۲۲
۱۲	۸۱/۱۰/۱	مرکز اورژانس	۲۳
۴	۸۱/۴/۱	باسکول	۲۴

مأخذ: شرکت توسعه صنایع و صادرات فارس

۵. سهامداران منطقه ویژه اقتصادی شیراز

در مورد این مسئله باید خاطر نشان کرد که بیشتر سهام منطقه ویژه اقتصادی شیراز متعلق به دولت یا شرکت‌های دولتی است. بر طبق جدول (۸) بالاترین میزان سهام این منطقه به ترتیب مربوط به سازمان گسترش و نوسازی (۴۰/۵۷ درصد)، شهرداری شیراز (۹/۴۸۷ درصد)، شرکت تلاش گستر (۹/۴۸۷ درصد) و شرکت عمران و توسعه (۹/۴۸۷ درصد) است.

جدول ۸. مشخصات سهامداران منطقه ویژه اقتصادی شیراز (درصد)

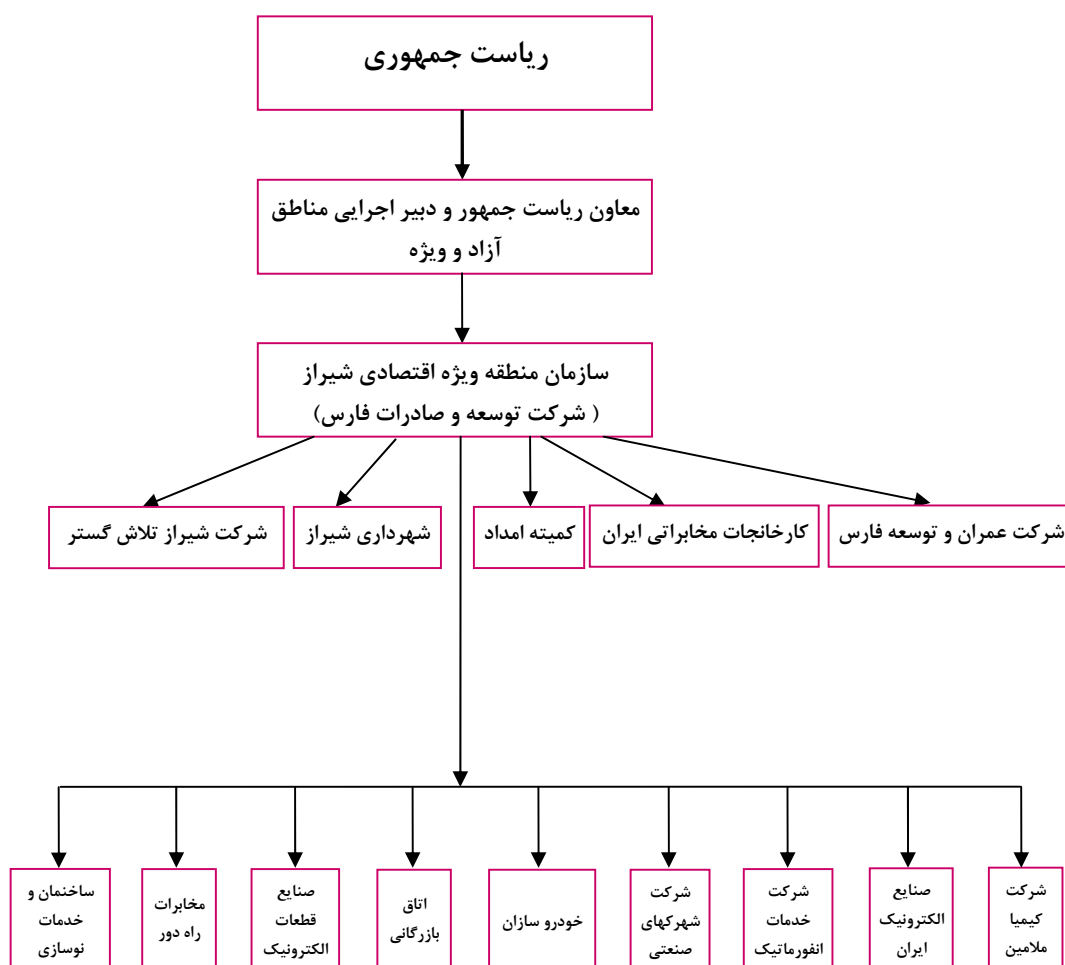
میزان سهام	نام سهام دار
۴۰/۵۷	سازمان گسترش و نوسازی
۹/۴۸۷	شهرداری شیراز
۹/۴۸۷	شرکت تلاش گستر
۹/۴۸۷	شرکت عمران و توسعه
۶/۳۲۵	کارخانه جات مخابراتی ایران
۶/۳۲۵	کمیته امداد
۶/۰۸۷	صنایع برق و الکترونیک ایران
۳/۱۶۳	تعاونی شهرک صنعتی
۲/۲۸۰	شرکت خودروسازان

ادامه جدول ۸

۱/۷۱۴	صنایع مخابرات راه دور
۱/۵۲۲	صنایع قطعات الکترونیکی
۱/۲۶۵	شرکت ملامین کیمیا
۱/۲۶۵	اتاق بازرگانی
۱/۲۶۵	شرکت خدمات انفورماتیک
۱/۰۱۴	شرکت ساختمان و خدمات نوسازی

مأخذ: www.seez.ir

نمودار سازمانی و سهامداران منطقه ویژه اقتصادی شیراز



۴۸ مجله اقتصادی سال هشتم شماره‌های ۷۹ و ۸۰

### ۶. شمای کلی از منطقه ویژه اقتصادی شیراز

- تاریخ تأسیس: ۱۳۷۵/۱۲/۲۵
- وسعت: ۱۰۰۰ هکتار
- وسعت زمین در فاز ۱: ۱۳۰ هکتار (به صورت عملیاتی)
- وسعت زمین در فاز ۲: ۱۷۰ هکتار (در حال ساخت و ساز)
- قیمت زمین: متری ۴۰۰ هزار ریال
- تعداد واحدهای فعال: ۹ واحد
- تعداد واحدهای در حال ساخت و ساز: ۱۳ واحد
- میزان صادرات: حدود ۲۶۰ میلیارد ریال به کشورهای افغانستان، امارات و سوریه
- وسعت انبار: ۶۸۰۰ متر (انبار شخصی وجود ندارد و انبارها مربوط به منطقه ویژه اقتصادی شیراز است)
- دارای سیستم لوله کشی آب صنعتی و آشامیدنی
- دارای شبکه برق و تلفن و خطوط گاز
- امکان استفاده از شبکه اینترنت
- تعداد شاغلان: ۱۲۰۰ نفر
- پیش‌بینی تعداد واحدهای اقتصادی - صنعتی در فاز ۱ طی سالهای آینده: ۱۷۰ واحد
- استقرار بانک: در حال راه‌اندازی
- ساختمان آتش‌نشانی: در حال راه‌اندازی
- دفاتر بیمه وجود ندارند.
- تأسیسات آزمایشگاهی، کنترل و بازرسی کالا به صورت خصوصی در واحدهای تولیدی موجود است.
- بدون آزمایشگاه استاندارد و تحقیقات صنعتی
- نبود سرمایه‌گذاری خارجی در منطقه

### ۷. پیشنهادها و نتیجه‌گیری

- به منظور حمایت از منطقه ویژه اقتصادی شیراز و تسهیل در امور تولیدی و تجاری آن، پیشنهادهای زیر می‌تواند ارزشمند باشد:
- راه‌اندازی پایانه‌های ترابری، سکوهای اختصاصی و باسکولهای الکترونیکی در منطقه.
- ایجاد سرویسها و خدمات حمل و نقل بین‌المللی بار یکسره و مرکب.

- ایجاد امکانات تخلیه و بارگیری سریع و ارزان.
  - ایجاد شعبه‌های ریالی و ارزی بانکی.
  - سعی در افزایش صادرات کالاهای صنعتی.
  - جذب سرمایه‌های سرگردان داخلی و سرمایه‌های ارزی از کشورهای دیگر به این منطقه.
  - اعطاء تسهیلات لازم و مناسب بانکی به تولیدکنندگان در این منطقه برای رونق و شکوفایی هر چه بیشتر آن، زیرا اعطای این تسهیلات از مهم‌ترین عوامل جذب سرمایه‌گذاری در این منطقه و توفیق آن است.
  - اعطای یارانه‌ها و مشوقهایی از سوی دولت برای شکوفایی منطقه.
- در پایان باید اشاره کرد که در زمینه موفقیت مناطق ویژه اقتصادی فارس و سایر نقاط کشور با توجه به شرایط اقتصادی حاکم همراه با مؤلفه‌هایی نظیر کمبود سرمایه، کمبود فن‌آوری و منابع ارزی، صادرات ناکافی، کارایی اندک، مشکلات فراوانی گریبانگیر این مناطق است. از این‌رو در راستای موفقیت این مناطق، حمایت پیگیر تمامی دستگاهها تا حدودی مؤثر خواهد بود.

## منابع

### الف) فارسی

- سازمان منطقه ویژه اقتصادی فارس (۱۳۸۶)، «آمارهای دریافتی در خصوص منطقه ویژه اقتصادی فارس»، دبیرخانه منطقه ویژه اقتصادی فارس.
- سازمان گمرک منطقه ویژه اقتصادی فارس (۱۳۸۶)، «آمارهای دریافتی در خصوص منطقه ویژه اقتصادی فارس»، رشوند، زهرا (۱۳۸۵)، «تعرفه‌ها ساز و کاری برای کنترل واردات»، مجله اخبار اقتصاد و دارایی، شماره ۱۹۰.
- عبداللهی، حمید (۱۳۸۰)، «در جهت نیل به رونق اقتصادی مناطق تجاری-صنعتی»، مجله رونق، سال اول، شماره ۸.
- مؤسسه مطالعات و پژوهشهای بازرگانی (۱۳۶۵)، «آشنایی با مناطق آزاد تجارت (تراز هفته‌نامه بازرگانی خارجی)»، تهران، شماره ۴۳.
- وزارت امور اقتصادی و دارایی (۱۳۷۳)، «ارزیابی مناطق آزاد تجاری و صنعتی»، معاونت امور اقتصادی.
- زاغیان، محمد (۱۳۷۰)، «نقش مناطق آزاد در توسعه اقتصادی»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران.

### ب) سایت

www.seez.ir

سازمان منطقه ویژه اقتصادی فارس

